शिवाजी महाविद्यालय गडचिरोली

वर्ग:— बि.ए.भाग १

विषय :— इतिहास (सेम:—१) लघुत्तरी प्रश्न

प्रा. डॉ. कैलास आर. भांडारकर

इतिहास विभाग प्रमुख

युनिट:— १.

अ) प्राचीन भारताच्या इतिहासाची साधने

प्रश्न	उत्तरे
१. प्रशिध्द महाकाव्य रामायण कोणी लिहले —	वाल्मिकी
२. व्यासांनी लिहलेला सुप्रसिध्द ग्रंथ कोणता —	महाभारत
३. ताम्रपट म्हणजे काय —	तांब्यांच्या पत्र्यावर लिहलेले लेख
४.कलेसाठी प्रशिध्द असलेला लेख कोणता —	सांची
५.आर्यांनी लिहलेला सर्वात प्राचीन ग्रंथ कोणता.—	ऋग्वेद
६.रामायन व महाभारत हया महाकाव्याची भाषा कोणती —	संस्कृत
७.कौरव व पांडव यांच्यातील संघर्षाचे वर्णन कोणत्या महाकाव्यात आढळ—	महाभारत
८.कल्हणाच्या **राजतरंगिणी**त कोणत्या प्रदेशाचा इतिहास आहे—	काशमिरचा
९.' तहकीक—ए हिंद ' हा ग्रंथ कोणी लिहला—	अलबेरूनी
१०.स्थंभावर लिहलेल्या शिलालेखाना काय म्हणतात—	स्तंभलेख
११.उपनिषद ग्रंथाची संख्या किती आहे.—	१०८
१२.पुराण ग्रंथाची संख्या किती आहे.—	१८
१३.त्रिपीठक ग्रंथांची नावे लिहा—	सुत्तपिठक, विनयपिठक व अभिधम्मपिठक १४.
दीपवंश व महावंश हे बौध्द ग्रंथ कोणत्या भाषेतआहेत—	सिंहली भाषेत
१५.जातक कथा म्हणजे काय—	गौतमबुध्दाच्या पुर्वजन्मीच्या काल्पनिक कथा
१६ श्रीलंकेचा प्राचीन इतिहास कोणत्या ग्रंथात आढळून येतो—	दीपवंश व महावंश
१७.परिशिष्टपर्व हा ग्रंथ कोणी लिहला—	आचार्य हेमचंद्र
१८.'हर्षचरित्र' ग्रंथ कोणी लिहला—	बाणभट्ट
१९. मेगॅस्थेनिसने लिहलेला ग्रंथ काणता—	इंडिका

२०.इ.स. १९७४ मध्ये ऐशियाटिक सोसायटी ऑफ बंगालची स्थापणा कोणी केली— विलियम जोन्स

२१.हाथीगुंफा शिलालेख कोणत्या राजाच्या सबंधीत आहे— कलिंगराज खारवेल

२२.नाशिक शिलालेख कोणत्या राजाच्या सबंधीत आहे— गौतमी बलश्री

२३.गिरनार शिलालेख कोणत्या राजाच्या सबंधीत आहे— रूद्रदामन

२४.जुनागड शिलालेख कोणत्या राजाच्या सबंधीत आहे— स्कंदगुप्त

२५.ऐहोळ शिलालेख कोणत्या राजाच्या सबंधीत आहे— पुलकेशीन द्वितीय

२६.कोणत्या शिलालेखावरून भारत व इराण मधील सबंध प्रकट होत— बोझांगकोई

२७.अशोकाने कोरून ठेवलेल्या स्तंभलेखाला काय म्हणतात— अशोकस्तंभ

२८.चंद्रगुप्त विक्रमादित्याच्या बॅक्ट्रीया विजयाचे वर्णन कोणत्या **लोहस्तंभावर** आढळून येते — मेहरोली

२९.स्तुप म्हणजे काय— **गौतमबुध्दाच्या अवशेषावर,वस्तुंवर जे घुमटाकृत बांधकाम केले जाई** त्यांना स्तुप असे म्हणत

ब) हरप्पा संस्कृती

१. हरप्पा संस्कृतीचा शोध साधारणपणे केंव्हा लागला— १९२१ ते १९३०
२. हरप्पा संस्कृती कोणत्या संस्कृतीच्या आधी होऊन गेली— ग्रामीन संस्कृती
३. हरप्पा संस्कृतीची कोणती लिपी होती— चीत्र लिपी
४. मोहंजोदारोच्या उतखननाचे श्रेय कोणाला दिले जाते— राखलदास बॅनर्जी
५. हरप्पा संस्कृतीतील सर्वात प्रगत शहर कोणते— मोहंजोदारा
६. कोणत्या बाबतीत हरप्पा संस्कृतीचा जगात पहिला क्रमाक होता— स्नानगृह **(पोहण्याचा तलाव)**

७.मोहंजोदारो कोणत्या नदिच्या काठी आढळून आले— सिंधू नदि

८.हरप्पा संस्कृतीतील मोहंजोदारोनगर कोणत्या प्रांतात आढळून आले— सिंध

९. हरप्पा संस्कृतीतील हरप्पा नगर कोणत्या नदिच्या तीरावर आढळले— सिंधू

१०.हरप्पा संस्कृतीतील प्रसिध्द महानस्नानगृह कोठे होते— मोहंजोदारो

११. हरप्पा संस्कृतीचे सर्वात मोठे बंदर कोठे होते— लोथल

१२.लोथलचे सर्वात महत्वाचे वैशिष्टे कोणते— पक्क्य विटांची गेदि

क) वैदिक संस्कृती

१. “ऑर्क्टिक होम इन दि वेदाज” हा ग्रंथ कोणी लिहला— लोकमान्य टिळक
२..कोणत्या टोळीच्या पराक्रमामुळे या देशाला भारत हे नाव पडले— भरत

३ .वेद किती आहेत, त्यांची नावे लिहा— ०४ (चार)ऋग्वेद,यजुर्वेद,सामवेद व अथर्ववेद
४.वेद म्हणजे काय— ज्ञान होय

५.वर्णभेदाचा मुख्य आधार जनम नसून काय होता— कर्म

६.प्राचीन काळात किती विवाहाचे प्रकार होते व काणते— ८(आठ)ब्राम्हविवाह,दैवविवाह, प्राजापत्य विवाह,आर्ष विवाह,गांधर्व विवाह,राक्षस विवाहख,असूर विवाह,पैशाच विवाह

७.वैदिककालीन चार आश्रमे कोणती— ब्रम्हचर्याश्रम,गृहस्ताश्रम,वानप्रस्ताश्रम,व संन्यासश्रम

८.वेदांगे किती आहेत व कोणती— ६(सहा)छंद,व्याकरण,शिक्षा,कल्प,निरूक्त,व ज्योतिष्य

९.पुरूषार्थ किती आहेत व कोणती— ४(चार) धर्म,अर्थ,काम, मोक्ष

युनिट — ०२

अ) जैन धर्म

१.जैन धर्मात ऐकून किती तिर्थंकार झाले— २४(चोविस)

२.जैन धर्मातील पहिले तिर्थंकार कोण होते— ऋषभदेव किंवा ऋषभनाथ

३.जैन धर्मातील तविसावे तिर्थंकार कोण होते— पार्श्वनाथ

४.जैन धर्मातील चोविसावे व शेवटचे तिर्थंकार कोण होते— वर्धमान महाविर

५.वर्धमान महाविरांचा जन्म कोठे झाला— वैशाली जवळ कुंदग्रामला

६.वर्धमान महाविराच्या वडिल व आईचे नाव लिहा— सिध्दार्थ व त्रिशलादेवी

७.वर्धमान महाविराच्या पत्नीचे नाव काय होते— योशोधा

८.महाविर जैनाचा सबंध वैशालीच्या कोणत्या राजघराण्याशी होता— लिच्छवी राजघराणे

९.वर्धमान महाविराला जीन असे लोक कां संबोधू लागले— ज्ञानप्राप्तीमुळे महाविर कामक्रोधादी इंद्रिय जिंकणारा ठरला म्हणून

१०.जैन धर्माची त्रिरत्ने कोणती— सम्यक ज्ञान,सम्यक दर्शन,सम्यक चारित्र्य

११.जैनांचे पंचतत्वे (पंचमहाव्रते) कोणते— सत्य,अहिंसा, अस्तेय,अपरिग्रह व ब्रम्हचर्या

११.जैन धर्माचे मुळ तत्व कोणते— अहिंसा

१२महाविराच्या अनुयायांचे किती भाग पडतात— साधू,साध्वी,श्रावक,व श्राविका

१३.जैन धर्मात कोणते दोन पंथ निर्माण झाले— दिगंबर व श्वेतांबर

१४.महाविराचा मृत्यू कोठे झाला— पाटणा जिल्हयातील पावा येथे

१५.परिशिष्टपर्व या ग्रंथाचे लेखक कोण— आचार्य हेमचंद्र

१६.कल्पसुत्र ग्रंथ कोणी लिहला— आचार्य भद्रबाहू

ब) बौध्द धर्म

१.गौतम बुध्दाचे मुळ नाव काय आहे— सिध्दार्थ

२.गौतम बुध्दाचा जन्म कोठे झाला— लुंबीनीवन

३.गौतम बुध्दाचा आई व वडिलाचे नाव काय होते— मायावती व शुध्दोधन

४.गौतम बुध्दाच्या पत्नीचे नाव काय होते— योशोधरा

५.गौतम बुध्दाच्या मुलाचे नाव काय होते— राहूल

६.राजा शुध्दोधन राजधानीत नसताना गौतमाने कोणती चार दृष्ये पाहिली— वृध्द,रोगी,प्रेत यात्रा व संन्याशी

७.संसारसुखाचा व राजवैभवाचा त्याग करून गौतम घराबाहेर पडला त्या घटनेला काय म्हणतात— महाभिनिष्क्रमण

८.बौध्द संघ म्हणजे काय —**बौध्द धर्माच्या प्रसारासाठीजी सेघटना उभारली त्याला बौध्द संघ म्हणतात**

९.श्रीलंकेचा इतिहास समजण्यासाठी कोणत्या बौध्द ग्रंथाची मदत होते— दीपवंस व महावंस

१०.जातक कथा कशाला म्हणतात— **गौतम बुध्दाच्या पुर्वजन्माच्या काल्पनिक कथा**

११.विहार म्हणजे काय— **बौध्द भिक्षुच्या निवासासाठी जी वस्तीस्थानेतयार झालीत त्याना विहार म्हणतात**

१२.गौतमाच्या शिष्याचे नाव काय— आनंद

१३.अप्रतिम बुध्दचित्रे कुठे आढळतात— अजिंठा

१४.राजगृह येथिल बौध्द सभेचा (ई.स.पू ४८७) अध्यक्ष कोण हाता— महाकश्यप

१५.गौतम बुध्दाला कोणत्या ठिकाणी ज्ञानप्राप्ती झाली — गया

१६.गौतम बुध्दाला जेथे ज्ञानप्राप्ती झाली त्या पिंपळवृक्षाला काय संभोदतात— बोधीवृक्ष

१७.बौध्द भिक्षुच्या निवासस्थानाला काय नाव होते— विहार

१८.गौतम बुध्दाने आपले पहिले प्रवचन कोठे दिले— सारनाथ

१९.गौतम बुध्दाने धर्मप्रसारासाठी कोणत्या लोकभाषेचा वापर केला— पाली भाषा

२०.गौतम बुध्दाया मृत्यूनंतर त्याच्या एकत्रित करण्यात आलेल्या शिकवणुकीला काय म्हणतात— त्रिपीटक

२१.त्रिपीटके कोणती आहेत— सुत्तपीटक,विनयपीटक व अभिधम्मपीटक

२२.त्रिपीटकात सर्वप्रथम स्थान कोणत्या पीटकाला आहे— विनयपीटक

२३.स्तुप म्हणजे काय—**गौतम बुध्द तसेच बौध्द साधू यांच्या अस्थिवर स्मारक बांधने म्हणजे स्तुप होय**

२४.चैत्य म्हणजे काय— **बौध्द भिक्षुंच्या तपस्यसाठी व ध्यानसाधनेसाठी पर्वत कोरून गुहा तयार केल्या जात त्यांना चैत्य म्हणत**

२५.लेणी म्हणजे काय— पर्वत कोरून कलाकृती निर्माण करणे म्हणजे लेणी होय

क) चंद्रगुप्त मौर्य

१.मौर्य साम्राज्याचा संस्थापक कोणाला म्हणतात— चंद्रगुप्त मौर्य

२.चंद्रगुप्त मौर्याने कोणत्या ग्रीक सेनानीला पराभुत केले— सेल्युकस निकेटर

३.चंद्रगुप्त मौर्याची राजधानी कोणती होती— पाटलीपुत्र

४.भारताचा मेकॅव्हली कोणाबाबत म्हटल्या जाते— कौटिल्य

५.लष्करी मदतीसाठीचंद्रगुप्त मौर्याने कोणत्या ग्रीक सम्राटाची भेट घेतली— अलेक्झांडर

६.कोणत्या नंद सम्राटाला ठार करून चंद्रगुप्त मौर्याने ,मौर्य घराण्याची स्थापना केली— धनानंद

७.ग्रीकांचा पराभव करून वायव्य भारताला ग्रीक सत्तेपासून मुक्त करणारा भारतीय — सम्राट कोण—चंद्रगुप्त मौर्य

८.सेल्युकस निकेटरने चंद्रगुप्त मौर्याच्या दरबारात ठेवलेला वकील कोण— मेगॅस्थेनीस

९.भारतीय वग्रीक कलांच्या संगमातूनकोणती कला अस्तित्वात आली— गांधार कला

१०.कौटिल्याने राजनीतीवर लिहिलेला ग्रंथ कोणता— अर्थशास्त्र

११ मेगॅस्थेनीसच्या कोणत्या ग्रंथातून तत्कालीन भरतीय परिस्थितीची माहिती होते— इंडिका

१२. चंद्रगुप्ताने मगधची सत्ता कसी हस्तगत केली हे कोणत्या नाटकावरून दिसून येते— मद्राराक्षस

१३.नंद कुळाचा नास केल्याशिवाय मी आपल्या शेंडीला गाठ बांधणार नाहि किंवा नंद घराण्याचा समुळ उच्छेद करिन असे कोणी म्हटले होते— कौटिल्य

१४.मुद्राराक्षस हे नाटक कोणी लिहले— विशाखादत्त

१५.चंद्रगुप्त मौर्य व सेल्युकस निकेटर यांच्यात झालेल्या तहा नुसार कोणते चार प्रांत चंद्रगुप्ताला मीळाले— काबुल,कंदहार,हिरात व बलुचीस्थान

१६.प्राचीन भारताच्या इतिहासातीलपहिला सम्राट कोणला म्हटले जाते— चंद्रगुप्त मौर्य

१७. मौर्य काळात समाहर्ता कोण होता— राजस्वमंत्री

१८.मौर्य काळात दिवानी स्वरूपाच्या न्यायालयांनाकाय म्हणत — धर्मस्थीत न्यायालय

१९.मौर्य काळात फौजदारी स्वरूपाच्या न्यायालयांनाकाय म्हणत — कंटकशोधन न्यायालय

२०.मौर्य काळात जमीन महसुल किती प्रमाणात वसूल केला जाई— १/२ व १/८

२१.चंदगगुप्त मौर्याने शेतीला पाणी देण्यासाठी कोठे तलाव बांधला— सौराष्ट्रातील गिरनार

२२.चंद्रगुप्त मौर्याने कोणता महामार्ग बांधला— पाटलीपुत्र ते तक्षशिला

ड) सम्राट अशोक — (धम्म व कलिंग युध्द)

१.सम्राट अशोकाने केलेला सर्वात मोठा विजय कोणता — **कलिंग युध्द**

२.मगधला पुढिल काळात बिहार असे नाव कां पडले— **मगदराज्यात अनेक विहार बांधल्याने**

३.बौध्द धर्माला विश्वधर्म बनविण्यासाठी कोणी प्रयत्न केले— **सम्राट अशोक**

४.अशोकाची मुले महेंद्र व संघमीत्रा यांना बौध्द धर्म प्रसारासाठी कोठे पाठविले— **सिलोन व नेपाळ**

५.सम्राट अशोकाने स्व:ला कोणती पदवी घेतली— **देवनामप्रिय,प्रियदर्शी**

६.इतिहासकार तत्वज्ञानी राजा हि उपाधी कोणाला लावतात— **सम्राट अशोक**

७.कोणाच्या उपदेशाने सम्राट अशोकाने बौध्द धर्म स्विकारला — **उपगुप्त**

८.तिसरी बौध्द धर्म परिषद कोणाच्या कारकिर्दीत घेण्यात आली— **ई.स.पु.२४० सम्राट अशोक**

९.राज्यकारभाराच्या सोईसाठी अशोकाने किती प्रांतात साम्राज्याची विभागनी केली व त्यांच्या राजधाण्या कोणत्या— **६(सहा) १) वायव्य विभाग—तक्षशिला २) मध्यविभाग—उज्जयीनी ३) पश्चिम विभाग—गीरीनार ४) दक्षिण विभाग— सुवर्णगिरी ५) मगद विभाग—पाटलीपुत्र ६) पुर्व विभाग — तोसली**

युनिट — ०३

अ) गुप्त घराणे

i) समुद्रगुप्त

१. अखंड विजयी अशी पदवी कोणत्या गुप्त सम्राटाला लावली जाते? — **समुद्रगुप्त**
२. दक्षिण भारतातील बारा राजांना पराभूत करणारा गुप्त सम्राट कोण? — **समुद्रगुप्त**
३. गुप्त राजे कोणत्या धर्माचे अनुयायी होते? — **वैदिक धर्म**
४. कोणत्या प्रशस्तीवरून समुद्रगुप्ताविषयीची माहिती मिळते ? — **अलाहाबाद**
५. अलाहाबाद प्रशस्ती कोणी तयार केली? — **समुद्रगुप्ताचा राजकवी हरीसेन**
६. अलाहाबाद स्तंभाचे वैशिष्ट्य कोणते ? — **त्याच्या एका बाजूवर सम्राट अशोकाचा दया, शांती, अहिंसेचा संदेश कोरलेला आहे तर दुस—या बाजूवर समुद्रगुप्ताचा पराक्रम**

ii) चंद्रगुप्त विक्रमादित्य

१. मेहरोलीचा लोहस्तंभ कोठे आहे? — **कुतुबमिनार**
२. शकांचा नायनाट करणारा गुप्त सम्राट कोण? — **चंद्रगुप्त द्वितीय**
३. पंचतंत्राच्या लेखकाचे नाव लिहा? — **विष्णु वर्मा**
४. मेघदूत हे काव्य लिहिणारा कवी कोण? — **कालीदास**
५. 'शाकंतुल' नाटकाचा नाटककार कोण? — **कालीदास**
६. गुप्त काळातील प्रसिद्ध गणितज्ञाचे नाव सांगा? — **आर्यभट्ट**

७. गुप्त युगातील एखाद्या शैक्षणिक केंद्राचा उल्लेख करा? — **उज्जयीनी, काशी, नालंदा, अयोध्या, कांची, वल्लभी, वत्सगुल्म**

८. 'धन्वंतरी' कोण होता? — **वैद्य**

९. गुप्त काळात भारतात आलेला चीनी यात्रेकरू कोण? — **फाहियान**

१०.गुप्त युगात खगोलशास्त्रज्ञ व ज्योतिष्यशास्त्रज्ञ कोण होता? — **वराहमिहीर**

११.अमरकोषाच्या लेखकाचे नाव लिहा......— **अमरसिंह**

१२.कोणत्या गुप्त सम्राटाच्या कारकिर्दीत नालंदा विद्यापीठाची स्थापना झाली? — **कुमारगुप्त**

१३.गुप्त घराण्याचा संस्थापक कोणाला म्हटले जाते? — **श्रीगुप्त**

१४.प्रयाग प्रशस्तीवरून कोणत्या गुप्त राज्याच्या विजयाची माहिति मिळते? — **समुद्रगुप्त**

१५.भारतीय नेपोलीयन कोणत्या गुप्त सम्राटाला म्हणतात? — **समुद्रगुप्त**

१६.चंद्रगुप्त विक्रमादित्यानं आपली राजधानी पाटलीपुत्रहून कोठे आणली? — **उज्जयीनी**

१७.कोणत्या गुप्त सम्राटाचा नवरत्न दरबार प्रसिद्ध आहे? — **चंद्रगुप्त विक्रमादित्य**

१८.कविकुलगुरू' ही पदवी कोणाला दिली जाते? — **कालीदास**

१९. मुद्राराक्षस' हे नाटक कोणी लिहिले? — **विशाखादत्त**

२०. भारतीय चित्रकलेची गौरवस्थान असलेली चित्रकला गुप्तकाळात कोठे विकसीत झाली? — **अजिंठा**

२१.कालिदासाने लिहिलेली काव्ये कोणती? — **ऋतुसंहार, मेघदूत, कुमारसंभव, रघुवंश**

२२. कालिदासाने लिहिलेली नाटके कोणती? — **मालविकाग्निमीत्र, शाकुतल, विक्रमोवंशीय**

२३. हर्षचरीत कोणी लिहिला? — **बानभट्ट**

२४. चंद्रगुप्त विक्रमादित्याच्याच्रूज्ञ कारकिर्दीत आलेला चीनी यात्रेकरू कोण? — **फाहियान**

२५. चंद्रगुप्त विक्रमादित्याच्या वायव्येकडील विजयाचा वृत्तांत कोणत्या लोहस्तंभावरून कळतो? — **कुतुबमीनारजवळ असलेला मेहरोली लोहस्तंभ**

२६. शंकारी कोणत्या गुप्त सम्राटाला म्हटले जाते? — **चंद्रगुप्त विक्रमादित्य**

२७. 'देवीचंद्रगुप्तम् व मुद्राराक्षस' नाटके कोणी लिहीली? — **विशाखादत्त**

२८. 'मृच्छेकटिक' नाटक कोंणी लिहिले? — **शुद्रक**

२९. नितीशतक, शृंगारशतक व वैराग्यशतक कोणी लिहीले? — **विशाखादत्त**

३०. 'किरीतार्जुनीय' कोणी लिहीले? — **भारवी**

३१. 'रावणवध' कोणी लिहीले? — **भट्टी**

३२. आर्यभट्टीय ग्रंथ कोणी लिहीला? — **आर्यभट्ट**

३३. 'पंचसिद्धांतिका' हा प्रसिद्ध ग्रंथ कोणी लिहीला? — **वराहमीहीर**

३४. 'बृहज्जातक' ग्रंथ कोणी लिहीला? — **वराहमिहिर**

३५. 'अष्टांग' ग्रंथ कोणी लिहीला? — **वाग्भट**

३६. 'हास्यायुर्वेद' ग्रंथ कोणी लिहीला? — **पालकाप्य**

ब) हर्षवर्धन घराणे

१.वर्धन घराण्याची स्थापना कोठे झाली? — **स्थानेश्वर/ठोणेश्वर**

२.हर्षवर्धनाला त्याच्या कार्यात कोणाची मदत कोती?— **भाष्करवर्मन**

३.हर्षवर्धनाने कोणता धर्म स्विकारला होता?— **बौध्द**

४.कादंबरी व हर्षचरित चा लेखक कोण होता?— **बाणभट्ट**

५.हर्षवर्धनाची राजधानी कोणती होती?— **कनोज**

६.वर्धन घराण्याच्या संस्थापक नाव लिहा?— पुष्यभुती

७.हर्षवर्धनाने गौंड शासक शशांकवर स्वारी का केली? — **शशांकानं विश्वासघात करून राज्यवर्धनाला ठार केले म्हणून**

८.हर्षवर्धनाच्या कारकिर्दित होऊन गेलेल्या बौद्ध पंडिताचे नाव सांगा? — ह्युएनत्संग

९.ह्युएनत्संगच्या कोणत्या ग्रंथावरून तत्कालीन भारतासंबंधी माहिती मिळते? — सियुकी

१०.हर्षवर्धनाच्या काळातील कनोज बौद्ध परिषदेचा अध्यक्ष कोण होता? — ह्युएनत्संग

११.हर्षवर्धनााची बहीण राजश्री कोणाच्या कैदेत होती? — देवगुप्त

१२.हर्षवर्धनाचा पराभव कोणत्या चालुक्य राजाने केला? — पुलकेसीन द्वितीय

१३.हर्षवर्धनाने कोणत्या ठिकाणी बौद्धधर्म परिषद बोलविली? — कनोज

१४.हर्षवर्धनाने कोणते ग्रंथ लिहीले? — रत्नावली, नागानंद व प्रियदर्शिका

१५.हर्षवर्धनाच्या कारकिर्दीत कोणता चीनी यात्रेकरू भारतात आले? — ह्युएनत्संग

१६.हर्षवर्धनाच्या सेनापतीचे नाव सांगा ? — भंडी

१७.बौद्ध धर्माला राजश्रय देणारा शेवटचा सम्राट कोण होता? — हर्षवर्धन

१८.वर्धमान काळातील शैक्षणिक केंद्रे कोणती? .— गया,कनोज,विक्रमशिला

१९.फाहीयान नंतर भारतात आलेला दुसरा चीनी प्रवासी कोण? — ह्युएनत्संग

२०.चौथ्या बौद्ध धर्म परिषदेचा अध्यक्ष कोण होता? — ह्युएनत्संग

२१.नालंदा विद्यापीठाचा संस्थापक कोणाला मानला जातो? — कुमारगुप्त

२२.सुर्यशतक ग्रंथाचा लेखक कोण होता? — कवी मयुर

२३.कोणत्या बौद्धभिक्षूमुळे हर्षवर्धनाने बौद्ध धर्माचा स्विकार केला? — दिवाकर मित्र

ब) चोल घराणे

१. तंजावर कोणत्या राज्याची राजधानी होती? — राजाराज प्रथम
२. उत्तर सिलोनमध्ये कोणत्या चोल राजाने शिव मंदिर बांधले? — राजाराज प्रथम
३. चोल राजा राजेंद्र पहिल्यास कोणती पदवी होती? — गंगइकोंड
४. आग्नेय आशियातील शैलेंद्र साम्रज्याचा राजा संग्रामविजयोतुंगवर्मन याला मांडलीक बनविणारा चोल राजा कोण? —
   राजेंद्र पहिला
५. कोणत्या चोल राजाने मैत्रीसाठी चीनला दुत पाठविला होता? — राजेंद्र पहिला
६. तंजावर येथील कलेसाठी प्रसिद्ध असलेल्या मंदिराचे नाव लिहा? — राजराजेश्वर मंदिर
७. श्रीलंका पूर्णपणे जिंकणारा चोल राजा कोण?— राजेंद्र पहिला
८. कोणत्या चोल राजाने गंगइकोंडचोलापुरम ही नवीन राजधानी बनविली? — राजेंद्र पहिला
९. शैलेद्र साम्राज्य म्हणजे काय? — **शैलेद्र साम्राज्य म्हणजे जावा, सुमात्रा व मलाया प्रदेश होय.**

१०.कोणत्या चोल राजाने भारताबाहेर हिंदू संस्कृतीचा प्रभाव निर्माण केला? — **राजेंद्र पहिला**

युनिट — ०४

अ) खिल्जी घराणे — अल्लाउद्यीन खिल्जी

१. अल्लाउद्यीनच्या आक्रमणासमयी गुजरातचा शासक कोण होता? — **कर्णसिंह**

२. गुजरात स्वारीसाठी अल्लाउद्यीनने कोणते दोन सेनापती पाठविले होते? — **नुसरत खॉं व उलुघखॉं**

३. अल्लाउद्यीनच्या सैनिकांनी गुजरातधील कोणत्या मंदीराचा विध्वंस करून लूट केली? — **सोरटी सोमनाथ**

४. कोणत्या स्वारीत अल्लाउद्यीनने मालीककाफूरला १००० दिनार देउन प्राप्त केले? — **गुजरात**

५. अल्लाउद्यीन खिल्जीच्या आक्रमण समयी रणथंभोरचा शासक कोण होता? — **राणा हमीरदेव**

६. रामचंद्र देव यादव कोणत्या राज्याचा शासक होता? — **देवगिरी**

७. अल्लाउद्यीन खिल्जीच्या आक्रमणासमयी देवगिरी येथे कोणाची सत्ता होती? — **राजा रामचंद्रदेव यादव**

८. राणा हमीरचा कोणता दिवाण अल्लाउद्यीनला फितुर झाला? — **दिवाण रणमल्ल**

९. मेवाड राज्याची राजधानी कोणती होती? — **चितोडगड**

१०.राजपूत राण्या जोहर का करीत? — **शत्रूच्या हातात सापडून आपली विटंबना होवू नये म्हणून**

११.राणी पद्मावती कोणत्या राजपूत राज्याशी संबंधित होती?— **मेवाड**

१२.अल्लाउद्यीनच्या मेवाड विजयाप्रसंगी मेवाडचा शासक कोण होता?— **रतनसिंह**

१३.अल्लाउद्यीनने मेवाडवर आक्रमण केले असता मेवाडची राणी कोण होती? — **राणी पद्मीनी**

१४.दक्षिण भारतावर स्वारी करणारा पहिला मुस्लीम शासक कोण? — **अल्लाउद्यीन खिल्जी**

१५.अल्लाउद्यीन खिल्जीने देवगिरीवर सर्वप्रथम आक्रमण कोणत्या वर्षी केले?— **१२९६**

१६.दक्षिण विजयासाठी अल्लाउद्यीनने सेनापती म्हणून कोणाची नियुक्ती केली ज्याने संपूर्ण दक्षिण भारत जिंकुन घेतला? —
मालीक काफूर

१७.मालीक काफूरच्या स्वा—यांच्या वेळी तेलंगाना राज्यात कोणत्या वंशाची सत्ता होती?— **काकतीय वंशाची**

१८.अल्लाउद्यीन खिल्जीचा सेनापती मालीक काफूरने द्वारसमुद्रावर आक्रमण केले असता द्वारसमुद्राचा राजा कोण होता? —
वीर बल्लाळ तृतीय

१९.अल्लाउद्यीन खिल्जीचे सैन्य व्यवस्थेसाठी कोणत स्वतंत्र खाते होते?—
दिवाण—ए—आरिज

२०. बाजारावर देखरेख करण्यासाठी व नियंत्रण ठेवण्यासाठी कोणता स्वतंत्र विभाग स्थापन केला? —

मुमालीक—ए—रियासत

२१.अल्लाउद्यीन खिल्जीने हिंदू व मुसलमानावर भूमीव्यवस्थेंत किती टक्के कर लावले? —
हिंदू — ५०टक्के व मुसलमान — २५ टक्के

२२. अल्लाउद्यीन खिल्जीने जमीन महसूल वसूलीसाठी कोणते अधिकारी नियुक्त केले?— **मुस्तखराज**

ब) तुघलक घराणे — महंमद तुघलक

१. दल्लीहून देवगिरीला राजधानी नेणारा सुलतान कोण? — महंमद तुघलक
२. कोणत्या सुलतानाने चलनात तांब्याची नाणी प्रचारात आणली? — महंमद तुघलक
३. परस्पर विरोधी गुणाचा समुच्चय असे वर्णन इतिहासकार कोणत्या सुलतानाचे करतात? — महंमद तुघलकि
४. देवगिरीचे नाव बदलवून दौलताबाद असे कोणत्या सुलतानाने केले? — महंमद तुघलक
५. दुआबातील कर वाढीची योजना कोणत्या सुलतानाने केले? — महंमद तुघलक
६. महंमद तुघलकाने चलनात तांब्याची नाणी का आणली? — ह्या काळात सोन्याचांदीचा तुटवडा पडला होता सुलतानाला मोठमोठ्या योजना पार राबवयाच्या असल्याने अपार धनराशीची आवश्यकता होती म्हणून त्याने तांब्याची नाणे अमलांत आणले.
७. आदर्श कृषी योजना कोणत्या सुलतानाने अमलात आणली? — महंमद तुघलक
८. शेतीच्या उत्पन्नासाठी महंमद तुघलकाने कोणता स्वतंत्र विभाग स्थापन केला? — दिवाण—ए—कोही

क) सुलतानशाहीतील सामाजिक, आर्थिक स्थिती

९. मलबार प्रदेशातील कोणत्या जमातीत बहुपतीत्व प्रथा होती? — नायर जातीत
१०.सुलतानशाहीत भारतीय—मुस्लीम कला कशी उदयास आली? — भारतातील मुसलमान आपल्या बांधकामासाठी प्रसिद्ध आहेत त्याच्या ह्या कलेवर हिंदूचा प्रभाव पडून भारतीय—मुसलमान कला उदयास आली.
११.सायनाचार्यने संस्कृत भाषेतून कोणते महत्वाचे कार्य केले? — वेदावर भाष्य लिहीले.
१२.सुलतानशाहीत भारताच्या संपत्तीत भर का पडत गेली? — आयातीपेक्षा निर्यात व्यापार जास्त
१३.सुलतानशाहीत विदेशी व्यापार होणा—या गुजरातमधील एका बंदराचे नाव लिहा.— दाभोळ, चौल
१४.गुलाम घराण्याच्या कालखंडात कृषी विकास झाला नाही ह्याचे महत्वाचे कारण कोणते? — कारण तो संघर्षाचा काळ होता.
१५.सुलतानशाहीत कृषी विकासाचा पहिला प्रयोग कोणत्या सुलतानाने केला? — महंमद तुघलक
१६.कोणत्या सुलतानाने पाणी पुरवठा करण्यासाठी यमुना व सतलज नद्यामधून मोठे कालवे तयार केले? — महंमद तुघलक
१७.मोरोक्कोचा कोणता प्रवाशी महंमद तुघलक शासनकाळात भारतात होता? — इब्न बतुता
१८.सुलतानच्या काळात जिझीया कर कोणापासून घेतला जात होता? — हिंदू प्रजा (गैरमुस्लीम प्रजा)

१९.विजापूर वैशिष्टपूर्ण बांधकाम कोणते? — गोल घुमट

२०. सुलतानशाहीत बांधला गेलेला गाविलगढ कोणत्या प्रदेशात आहे? — आंध्र

२१.सुलतानशाहीत मुस्लीम समाजावर कोणत्या वर्गाचा प्रभाव होता? — उल्मा/उलेमा

२२.फिरोजशाहा तुघलकाने कोणत्या ठिकाणी मशिदी बांधल्यात? — जौनपूर, अहमदाबाद, मांडू, दक्षिण भारतातील गुलबर्गा, बिदरच्या मशिदी

२३.१२ व्या शतकात गीतगोविंद कोणी रचले? — जयदेव

२४ राजतरंगिणी कोणी लिहिले? — कल्हण

२५ दर्शनशास्त्रावर ग्रंथ कोणी लिहिले? — विद्यारण्य स्वामी

२६ सल्तनत काळात हिंदूची व मुसलमानाची पाठशाळा कोठे भरत होती? — मंदिर व मदरसा

२७ सुलतानशाहीत दिल्लीच्या गादीवर बसणारी स्त्री कोणती? —रजिया सुलताना बेगम

Dr. Kailas R. Bhandarkar
Head of History Dept.
Shivaji Mahavidyalaya, Gadchiroli

Dr. Kailas R. Bhandarkar
Head of History Dept.
Shivaji Mahavidyalaya, Gadchiroli

SHIVAJI MAHAVIDYALAYA ★ GADCHIROLI